

Міністерство освіти і науки України
Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Циклова методична комісія економічних дисциплін

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
заступник директора з
навчальної роботи
_____ О.В. Подолякіна
" ____ " _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки (спеціальність) _____ спеціальність 5.03050401

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

«Економіка підприємства»

групи _____ ЗЕКП-9-14

(назва групи)

відділення _____ економічне

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 рік

Робоча програма «ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ»

(назва навчальної дисципліни)

_____ для студентів

за напрямом підготовки _____, спеціальністю 5.03050401

«Економіка підприємства»

Розробник (-и): викладач Р. С. Барабалюк

" 30 " серпня 2016 року

Р. С. Барабалюк

(П.І.П., підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової методичної комісії _____

економічних дисциплін

Протокол від " 30 " серпня 2016 року №1

Голова циклової методичної комісії економічних дисциплін

(М. М. Шувар)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Розглянуто і схвалено Науково-методичною радою Бурштинського енергетичного коледжу ІФНТУНГ.

Протокол від " " серпня 2016 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Галузь знань, напрям підготовки (спеціальність)	Характеристика навчальної дисципліни		
			денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів - 3		Галузь знань <u>0305 Економіка і підприємництво</u>	Нормативна (за вибором) «Економіка і нормування праці» нормативна		
Національних	ECTS	Напрямок підготовки (спеціальність) <u>5.03050401</u> (шифр, назва) <u>«Економіка підприємства»</u>			
Години відповідно до навчального плану			Семестр		
Денна форма навчання: аудиторних – 81 самостійної роботи студента - 81			V-й		-й
			Лекції		
			41 год.	год.	
			Практичні, семінарські		
			40 год.	год.	
			Лабораторні		
Заочна форма навчання: аудиторних-самостійної роботи студента			год.	год.	
			Самостійна робота		
			81 год.	год.	
			Індивідуальні завдання: год.		
			Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 81/81

для заочної форми навчання –

РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА СЕМЕСТРАМИ

Курс навчання	1		2		3		4		Всього годин з дисципліни
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Повний обсяг часу на дисципліну /год/					162				162
В тому числі аудиторних занять :					81				81
З них: - лекції					41				41
- практичні					20				20
- семінарські					20				20
- лабораторні									
Термін часу на самостійну роботу студента					81				81
Вид індивідуальних завдань: курсовий проект курсова робота розрахункова робота графічна робота Консультації									
Підсумкові форми контролю					іспит				іспит

Доповнення та зміни: знято за святкові дні - 1 год., у зв'язку з цим ущільнено тему №15 " Аналіз, звітність і аудит у сфері праці" на 1 год.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Загальний обсяг годин	Кількість годин					самостійна робота
		аудиторні					
		Всього аудиторн.	З них				
	лек.		практ.	семін.			
<i>Тема 1.</i> Об'єкт, предмет, завдання і методологічні основи економіки праці	6	2	2			4	
<i>Тема 2.</i> Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	8	4	2		2	4	
<i>Тема 3.</i> Відносини зайнятості і безробіття	12	6	2	2	2	6	
<i>Тема 4.</i> Внутрішній ринок праці організації	6	2	2			4	
<i>Тема 5.</i> Регулювання організаційно – економічних відносин в організації	8	4	2		2	4	
<i>Тема 6.</i> Сутність, значення і об'єкти нормування праці	10	6	4		2	4	
<i>Тема 7.</i> Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу	22	18	10	6	2	4	
<i>Тема 8.</i> Нормативи і норми затрат праці	12	8	4	2	2	4	
<i>Тема 9.</i> Методи нормування і способи встановлення норм праці	10	6	2	2	2	4	
<i>Тема 10.</i> Продуктивність і ефективність праці	10	4	2	2		6	
<i>Тема 11.</i> Аналіз і планування праці на підприємстві	12	8	2	4	2	4	
<i>Тема 12.</i> Витрати на персонал і заробітна плата	9	2	2			7	
<i>Тема 13.</i> Тарифне нормування заробітної плати	14	6	2	2	2	8	
<i>Тема 14.</i> Планування соціального розвитку організації	10	2	2			8	
<i>Тема 15.</i> Аналіз, звітність і аудит у сфері праці	13	3	1		2	10	
<i>Разом</i>	162	81	41	20	20	81	

На предмет виділяється 162 години (3 кредити):

1. Аудиторних – 81 год.

З них:

лекційні заняття – 41 год.

семінарські заняття – 20 год.

практичні заняття – 20 год.

2. Самостійне опрацювання – 81 год.

№ n/n	Назва тем, зміст заняття	Вид заня ття	Обсяг годин	Форма контролю	Основні вимоги до знань і вмінь з даної теми програми	Літера тура
1	2	3	4	5	6	7
	ТЕМА 1. ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ		6			
	Суть категорії праця: елементи праці, двоїстий характер праці. Історична довідка: трудовий напрямок економічної думки. Предмет та завдання дисципліни. Мета та її завдання.	лек	2	бесіда	Знати: суть основних термінів; характеристику соціально– економічної ролі праці; предмет, завдання дисципліни	/1; 2; 14 Т.1; 6 Р.1; 23 Р.1/
	<i>Соціально – економічна роль праці. Зміст та характер праці: основні критерії змісту праці та види праці.</i>	сам	4			
	ТЕМА 2. ТРУДОВІ РЕСУРСИ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА		6			
	Населення та його характеристики. Соціально-економічна характеристика трудових ресурсів. Соціально-економічний поділ трудових ресурсів. Стан і структура трудових ресурсів. Процес відтворення населення: види руху, типи і режими. Трудовий потенціал у системі економічних ресурсів. Поняття робоча сила, людський капітал. Складові трудового потенціалу підприємства, їх характеристика.	лек	2	Бесіда, вибіркове опитуван- ня	Знати: суть трудових ресурсів; класифікацію трудо­вих ресурсів за традиційною методикою та за методикою МОП; сутність трудового потенціалу.	/2, 8. Р.2, 14 Р. 2/
	<i>Роль і місце трудових ресурсів в економіці України.</i> <i>Джерела поповнення трудових ресурсів.</i>	сам	4			

1	2	3	4	5	6	7
	<p align="center">Семінарське заняття №1 Тема: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ. ТРУДОВІ РЕСУРСИ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА.</p>	сем.	2	фронт. опитування, тестуван.	<p align="center">Знати:</p> <p>суть основних термінів; характеристику соціально–економічної ролі праці; предмет, завдання дисципліни суть трудових ресурсів; класифікацію трудових ресурсів за традиційною методикою та за методикою МОП; сутність трудового потенціалу.</p>	/1; 2; 6 Т.1; 14 Р.1; 23 Р.1/
<p align="center">ТЕМА 3. ВІДНОСИНИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ</p>			12			
	<p>Поняття, види та форми зайнятості населення. Концепція повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості. Принципи державної політики зайнятості.</p> <p>Підходи до визначення поняття та рівня безробіття. Види безробіття. Природна норма безробіття. Закон Оукена. Безробіття та інфляція. Причини неточного визначення рівня безробіття.</p>	лек	2	Бесіда, вибіркове опитування	<p align="center">Знати:</p> <p>що таке зайнятість і безробіття; види зайнятості і безробіття; суть природної норми безробіття; як здійснюється</p>	/ 2, 14 Р.2/
	<p><i>Державне регулювання зайнятості населення. Основні напрямки державної політики в галузі зайнятості населення. Активні та пасивні методи й заходи регулювання зайнятості.</i></p> <p><i>Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення.</i></p> <p><i>Визначення статусу безробітного та поняття «підходяща робота». Допомога у зв'язку з безробіттям.</i></p>	сам	6	перевірка конспектів, лекцій	державне регулювання зайнятості в Україні; суть закону Оукена	
	<p align="center">Практичне заняття №1 Тема: Визначення чисельності різних груп трудових ресурсів та рівня безробіття</p>	пр	2	розв'язування завдань	<p align="center">Вміти:</p> <p>розраховувати чисельність ЕАН, ЕНН, зайнятих, безробітних</p>	

1	2	3	4	5	6	7
	<p>Семінарське заняття №2 Тема: ВІДНОСИНИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ</p>	сем.	2	фронт. опитуван- ня, тестуван.	<p>Знати: суть зайнятості; види зайнятості; суть класичного безробіття; види безробіття; особливості державного регулювання зайнятості</p>	/1; 2; 6 Т.1; 14 Р.1; 23 Р.1/
ТЕМА 4. ВНУТРІШНІЙ РИНОК ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ			6			
	<p>Поняття внутрішнього ринку праці. Роль персоналу. Класифікатор професій ДК 003:2005. Склад та структура персоналу. Моделі внутрішньофірмового ринку праці: бюрократична та патерналістська. Їх переваги та недоліки. Сутність управління персоналом на мікрорівні: об'єкт та суб'єкт менеджменту персоналу.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: мету управління персоналом; суть функцій управління персоналом; основні моделі внутр. ринку праці; суть менеджменту персоналу; об'єкт та суб'єкти менеджменту персоналу</p>	/ 19 Р.2/
	<p><i>Розвиток підприємництва і використання людських ресурсів. Організація як соціальний інститут і об'єкт управління.</i></p>	сам	4	перевірка конспектів, рефератів		
ТЕМА 5. РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В ОРГАНІЗАЦІЇ			8			
	<p>Сутність економічно- організаційних відносин, їх суб'єкти, предмет. Поняття: найманий працівник, роботодавець, професійна спілка, держава, спілка роботодавців. Професійний відбір і наймання персоналу. Нормативно – правова база регулювання трудових відносин. Трудове законодавство про працю.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: що таке ЕОВ; які є критерії відбору персоналу; суть трудової угоди та контракту; які нормативно - правові акти регулюють питання праці. Вміти: заповнювати трудовий контракт та трудову угоду</p>	/14 Т.2; 10 Р.3/
	<p><i>Суть соціального захисту, його напрями. Форми прояву системи</i></p>	сам	4	перевірка конспектів,		

1	2	3	4	5	6	7
	соціального захисту: індексація доходів, мінімальні соціальні гарантії, надання пільг, обов'язкове страхування, соціальна допомога. Сутність трудового договору та контракту. Їх структура та особливості укладення.			лекцій (тези)		
	<p align="center">Семінарське заняття №3 Тема. ВНУТРІШНІЙ РИНОК ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ. РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В ОРГАНІЗАЦІЇ</p>	сем.	2	фронт. опитування, тестуван.	<p align="center">Знати:</p> мету управління персоналом; суть функцій управління персоналом; основні моделі внутр. ринку праці; суть менеджменту персоналу; об'єкт та суб'єкти менеджменту персоналу що таке ЕОВ; які є критерії відбору персоналу; суть трудової угоди та контракту; які нормативно - правові акти регулюють питання праці	/2; 14 Т.1;19 Р.2; 10 Р.3/
	<p align="center">ТЕМА 6. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ І ОБ'ЄКТИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ</p>		10			
6.1	<p align="center">Сутність і значення нормування праці</p> <p>Сутність і зміст процесу нормування затрат живої праці. Практичне значення нормування праці на виробництві.</p> <p>Основні принципи нормування праці, їх сутність і обумовленість економічними законами. Характеристика основних функцій організації і нормування праці. Завдання нормування праці на сучасному етапі.</p> <p align="center">Предмет нормування</p>	лек	2	Повторення, бесіда	<p align="center">Знати:</p> суть основних термінів; характеристику принципів, функцій, завдань	/ 4, Р. 1/ /25, Т.1/ / 11, § 1.3/

1	2	3	4	5	6	7
	<p>праці. Мета нормування праці як науки і навчальної дисципліни.</p> <p>Зв'язок нормування праці з іншими економічними, технічними і спеціальними дисциплінами.</p>					
6.2	<p>Об'єкти нормування праці</p> <p>Структура виробничого процесу. Технологічні й організаційні принципи поділу виробничого процесу на виробничі операції. Виробнича операція як головний об'єкт нормування праці, її характерні ознаки.</p> <p>Структура операції в технологічному відношенні: установка, позиція, перехід, прохід.</p> <p>Структура операції в трудовому відношенні: трудові рухи, дії, прийоми, комплекси трудових прийомів. Поняття трудового процесу та його взаємозв'язок з виробничим процесом.</p>	лек	2	Повторення, бесіда	<p>Знати:</p> <p>структуру виробничого процесу; суть виробничої операції; класифікацію трудового процесу; структуру виробничої операції у трудовому та технологічному відношенні</p>	/4, Р.2/ /11, Р.2/ /25, Т.2/
	<i>Робоче місце як зона поєднання виробничого і трудового процесів.</i>	сам	4	<i>перевірка рефератів, тез</i>		
	<p>Семінарське заняття 4 Тема. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ І ОБ'ЄКТИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ</p>	сем	2	<i>фронт. опитування, тестуван.</i>	<p>Знати:</p> <p>суть основних термінів; характеристику принципів, функцій, завдань; структуру виробничого процесу; суть виробничої операції; класифікацію трудового процесу; структуру виробничої операції у трудовому та технологічному</p>	/ 4, Р. 1/ /25, Т.1/ / 11, § 1.3/

1	2	3	4	5	6	7
					відношенні	
ТЕМА 7. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ			22			
7.1	<p>Робочий час</p> <p>Робочий час як загальна міра кількості праці. Економічний зміст категорії «робочий час». Цілі і завдання вивчення використання робочого часу. Основні види класифікації затрат робочого часу: працівника, роботи устаткування, тривалості виробничого процесу. Загальна класифікація елементів затрат змінного робочого часу.</p>	лек	2	Бесіда, вибіркове опитування	<p>Знати:</p> <p>що таке робочий час; які існують класифікації робочого часу</p>	/11, Р. 3/, /4, Р. 3/, /25, Т.3/
7.2	<p>Структура часу використання устаткування та виробничого процесу. Методи вивчення затрат робочого часу</p> <p>Структура часу використання устаткування. Необхідний та змарнований час.</p> <p>Структура загального часу тривалості виробничого процесу. Чинники, що впливають на тривалість виробничого процесу.</p> <p>Методичні основи аналізу затрат робочого часу. Класифікація методів вивчення затрат робочого часу.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати:</p> <p>структуру часу використання устаткування та виробничого процесу</p>	/11, Р. 3/, /4, Р. 3/, /25, Т.3/
	<p><i>Метод безпосередніх вимірів, його переваги та недоліки. Метод моментних спостережень, його переваги та недоліки.</i></p>	сам	4	перевірка конспектів, тез		
7.3	<p>Фотографія робочого часу</p> <p>Фотографія робочого часу, її види, зміст і особливості проведення. Фотографія робочого дня багатостатника, особливості методики її проведення.</p> <p>Фотографія виробничого процесу, її завдання і сфера застосування.</p> <p>Особливості проведення</p>	лек	2	Бесіда, вибіркове опитування	<p>Знати:</p> <p>що таке фотографія робочого часу; види фотографій; сутність фотографії виробничого процесу; з якою метою проводять фотографію виробничого процесу; чим вона відрізняється від фотографії робочого</p>	/4, § 3.3/, /11, § 3.3.3, 3.4/, /25, с. 40/

1	2	3	4	5	6	7
	маршрутної фотографії. Фотографія часу використання устаткування. Самофотографія, її особливості, переваги і недоліки.				дня	
7.4	Етапи проведення фотографії робочого часу Індивідуальна фотографія робочого часу, її завдання, методика проведення, обробка й аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу.	лек	2	Бесіда, вибіркоче опитування	Знати: характеристику основних етапів проведення фотографій; зміст етапу обробки результатів та аналізу	/4, § 3.3/, /11, § 3.3.3, 3.4/, /25, с. 40/
	Практичне заняття № 2 Тема. Обробка результатів фотографії робочого дня і виявлення втрат робочого часу	пр	4	Розв'язув. задач, повторення	Вміти: опрацьовувати дані фотографії робочого дня; порівнювати фактичний баланс робочого дня з нормативним; розраховувати відповідні показники; визначати можливе ущільнення робочого дня	
7.5	Хронометраж, етапи його проведення Хронометраж, його призначення і види. Організація проведення хронометражних спостережень. Вибір об'єкта та оптимальної кількості вимірів. Обробка, аналіз і систематизація отриманих результатів. Фотохронометраж, його призначення і сфера застосування.	лек	2	Бесіда, вибіркоче опитування	Знати: що таке хронометраж; його види; які існують основні етапи хронометражних спостережень	/11, § 3.3.4/
	Практичне заняття №3 Тема: Хронометражне спостереження	пр	2	Розв'язування завдань	Вміти Обробляти результати хронометражних спостережень	
	Семінарське заняття №5 Тема. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ	сем	2	Фронт. опитування, тестуван.	Знати: що таке робочий час; які існують класифікації робочого часу; що таке фотографія	/4, § 3.3/, /11, § 3.3.3, 3.4/, /25, с.

1	2	3	4	5	6	7
					робочого часу; види фотографій ; з якою метою проводять фотографію виробничого процесу; чим вона відрізняється від фотографії робочого дня; характеристику основних етапів проведення фотографій; зміст етапу обробки результатів та аналізу; що таке хронометраж; які існують основні етапи хронометражних спостережень	40/
ТЕМА 8. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ			12			
8.1	<p>Нормативні матеріали для визначення норм праці Призначення та класифікація нормативів праці. Види нормативних матеріалів праці. Зміст нормативів режимів роботи устаткування, їх використання в роботі, пов'язаній з нормуванням. Різновиди нормативів затрат часу. Методи створення трудових нормативів. Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів. Характеристика основних етапів створення нормативів.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: класифікацію нормативів праці; сутність нормативів праці</p>	/4, Р. 5/
	<p><i>Нормування за мікроелементами (системи нормування Бедо, Рефа, PAL, МТМ, УФ, БМТ)</i></p>	сам	4			

8.2	<p>Норми затрат праці Загальна характеристика норм праці, що застосовуються на підприємствах. Класифікація затрат праці. Нормативна і фактична трудомісткість продукції. Чинники, що впливають на величину норм. Вимоги, яким мають відповідати норми затрат праці: ступінь обґрунтованості, рівнонапруженість, точність, прогресивність і динамічність.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: класифікацію витрат праці; як групуються норми; сутність чинників, що впливають на величину норм</p>	/4, Р.4/
	<p>Практичне заняття №4 Тема: Розрахунок норм обслуговування, виробітку та часу</p>	пр	2	Розв'язув. завдань	<p>Вміти: Розраховувати основний час при різних операціях Визначати норми часу, виробітку, обслуговування</p>	
	<p>Семінарське заняття №6 Тема. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ</p>	сем	2	Фронт. опитування, тестуван.	<p>Знати: що таке норми, нормативи, їх класифікацію</p>	
	<p>ТЕМА 9. МЕТОДИ НОРМУВАННЯ І СПОСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМ ПРАЦІ</p>		10			
	<p>Класифікація методів нормування праці щодо обґрунтування норм. Аналітичні методи нормування, їх зміст і різновиди. Зміст процесу нормування залежно від застосованого методу. Аналітично-дослідний (експериментний) метод обґрунтування норм, його переваги і недоліки. Аналітично-розрахунковий метод установлення норм, його переваги. Сумарний метод нормування, його загальна характеристика, недоліки.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: які існують методи нормування праці; сутність кожного методу</p>	/4, § 4.1/, /11, § 3.2/

	Особливості визначення складових частин норм часу. Визначення оперативного часу. Визначення допоміжного часу. Визначення часу відпочинку та особистих потреб.	сам	4	Вибіркове опитування		
	Практичне заняття №5. Тема. Розрахунок нормованого завдання бригади робітників енергопідприємства	пр	2	Розв'язув. задач	Вміти: розрахувати нормоване завдання	
	Семінарське заняття №7 Тема. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ МЕТОДИ НОРМУВАННЯ І СПОСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМ ПРАЦІ	сем	2	Фронт. опитування, тестуван.	Знати: класифікацію нормативів праці; сутність нормативів праці; класифікацію витрат праці; як групуються норми; сутність чинників, що впливають на величину норм; які існують методи нормування праці; сутність кожного методу Вміти: розрахувати нормоване завдання	/4, § 4.1/, /11, § 3.2/
ТЕМА 10. ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ			10			
	Продуктивність як показник ефективності праці. Управління продуктивністю праці. Фактори, що впливають на продуктивність праці і резерви її підвищення.	лек	2	Вибіркове опитування	Знати: які показники використовуються при аналізі продуктивності праці; чинники зростання продуктивності праці; резерви підвищення продуктивності праці.	/16, Р.3/, /14, Р.5, 6/
	Мотивація праці працівників як фактор підвищення її продуктивності.	сам	6			
	Практичне заняття №6. Тема. Аналіз продуктивності праці на підприємстві	пр	2	Розв'язув. задач	Вміти: аналізувати продуктивність праці	
ТЕМА 11. АНАЛІЗ І ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ			12			
	Характеристика показників використання праці й методика їх планування.	лек	2	Вибіркове опитування	Знати: які є методи визначення	/14, Р.14/

<p>Суть та мета планування продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці. Метод екстраполяції. Метод коригування базової продуктивності праці під дією техніко-економічних факторів. Факторний метод планування і аналізу продуктивності праці.</p> <p>Аналіз продуктивності праці.</p> <p>Планування балансу робочого часу. Сутність балансу робочого часу одного працівника. Етапи розробки балансу робочого часу.</p>				<p>чисельності ПВП; як визначити чисельність основних робітників; характеристику таблиця робочого часу; що таке баланс робочого часу і його призначення; як проводиться аналіз чисельності персоналу.</p>	
<p><i>Аналіз чисельності персоналу. Характеристика таблиця обліку використання робочого часу.</i></p>	сам	4	перевірка тез		
<p>Практичне заняття №7. Тема. Аналіз трудомісткості, чисельності персоналу</p>	пр	4	Розв'язув. задач	<p>Вміти: аналізувати трудомісткість праці</p>	
<p>Семінарське заняття №8 Тема. ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ. АНАЛІЗ І ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ</p>	сем	2	Фронт. опитування, тестуван.	<p>Знати: які показники використовуються при аналізі продуктивності праці; чинники зростання продуктивності праці; резерви підвищення продуктивності праці. які є методи визначення чисельності ПВП; як визначити чисельність основних робітників; характеристику таблиця робочого часу; що таке баланс робочого часу і його призначення; як проводиться аналіз чисельності персоналу.</p>	/14, Р.14/
<p>ТЕМА 12. ВИТРАТИ НА ПЕРСОНАЛ І ЗАРОБІТНА ПЛАТА</p>		9			
<p>Вартість робочої сили, формування та чинники її зміни.</p>	лек	2	Вибіркове опитування	<p>Знати: що таке вартість і</p>	/14, Р. 4/

Структура вартості робочої сили. Характеристика рівня грошових доходів. Понятійний апарат: доходи населення, прожитковий мінімум, мінімальний споживчий бюджет.				ціна робочої сили; які чинники впливають на зміну вартості робочої сили; що входить до вартості робочої сили;	
<i>Класифікація витрат на розвиток персоналу</i>	<i>сам</i>	7	<i>Перевірка тез</i>	у чому полягає сутність поняття "доходи населення". Із яких джерел вони формуються?	
ТЕМА 13. ТАРИФНЕ НОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ			14		
Тарифне нормування та тарифна система. Зміст та призначення тарифної системи оплати праці працівників. Роль тарифної системи в плануванні та регулюванні заробітної плати. Основні елементи тарифної системи оплати праці: довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, тарифні сітки, тарифні ставки, посадові оклади. Тарифні сітки, їх побудова та призначення. Призначення тарифного розряду та тарифного коефіцієнту.	лек	2	Вибіркове опитування	Знати: сутність тарифної системи оплати праці; які є елементи тарифної системи та їх характеристики.	/6, Г.9/, /14, Р.11/
<i>Удосконалення тарифної системи. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників і його застосування.</i>	<i>сам</i>	8			
Практичне заняття № 8. Розрахунок заробітної плати при різних формах оплати праці.	<i>пр</i>	2	<i>Розв'язування задач</i>	Вміти: <i>розраховувати тарифну заробітну плату; знаходити величину премії; розраховувати величину заробітної плати.</i>	
Семінарське заняття №9 Тема. ВИТРАТИ НА ПЕРСОНАЛ І ЗАРОБІТНА ПЛАТА.	<i>сем</i>	2	<i>Фронт. опитування, тестування</i>	Знати: сутність тарифної системи оплати праці; які є елементи	/6, Г.9/, /14, Р.11/

	ТАРИФНЕ НОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ				тарифної системи та їх характеристики що таке вартість і ціна робочої сили; які чинники впливають на зміну вартості робочої сили; що входить до вартості робочої сили; у чому полягає сутність поняття "доходи населення". Із яких джерел вони формуються?	
ТЕМА 14. ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ			10			
	Роль і місце соціального управління в плануванні та організації розвитку персоналу. Прогнозування і планування соціального розвитку персоналу в організації та поза виробництвом Професійний розвиток на підприємстві	лек	2	Вибіркове опитування	Знати: сутність соціального розвитку фірми; особливості прогнозування та планування соціального розвитку підприємства; сутність професійного розвитку персоналу.	/8, §5.1/ /14, Р. 13/
	<i>Поняття та суть соціального партнерства, функції соціального партнерства. Засади соціального партнерства, вироблені МОП. Принципи соціального партнерства. Характеристика профспілок та ФРУ</i>	сам	8	Перевірка конспектів, тез		
ТЕМА 15. АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ І АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ			13			
	Аналіз у сфері праці. Завдання аналізу. Об'єкт аналізу. Аудит у сфері праці. Суть, класифікація та значення аудиту у соціально-трудої сфері. Аспекти проведення аудиту.	лек	1	Вибіркове опитування	Знати: що таке система трудових показників; за якою схемою проводять аналіз стану трудових ресурсів; сутність звітності та аудиту у сфері праці.	/14, Р. 15/
	<i>Етапи проведення аудиту у сфері праці. Прийоми аудиту у соціально-трудої сфері. Звітність у сфері праці</i>	сам	10	Перевірка рефератів		

	<p>Семінарське заняття №10 Тема. ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ. АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ І АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ</p>	<i>сем</i>	2	<i>Фронтальне опитування, тестування</i>	<p>Знати: сутність соціального розвитку фірми; особливості прогнозування та планування соціального розвитку підприємства; сутність професійного розвитку персоналу. що таке система трудових показників; за якою схемою проводять аналіз стану трудових ресурсів; суть звітності та аудиту у сфері праці.</p>	/14, Р. 15/
	РАЗОМ		162			

Список літератури

1. Господарський кодекс України (поточна редакція від 24.07.2014) - www.zakon.rada.gov.ua
2. Кодекс законів про працю (поточна редакція від 06.08.2014 р.) - www.zakon.rada.gov.ua
3. Абрамов В. Я, Данюк В. М. Нормування праці. — К., 1995.
4. Багрова І. В. Нормування праці: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 212 с.
5. Боброва О. Г. Організація і стимулювання праці: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — У 2 ч. — Ч. 2. — К.: КНЕУ, 2004. — 145 с.
6. Богиня Д. П., Грیشнова О. А. Основи економіки праці. — К.: Знання-Прес, 2002. — 313 с.
7. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості. — К.: КНЕУ, 2003. — 252 с.
8. Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грیشнова О. А., Керб Л. П. Управління трудовим потенціалом: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 403 с.
9. Данюк В. М., Райковська Г. О. Нормування праці. Збірник завдань і вправ: Навч. посібник/ За заг. ред. В. М. Данюка. — К.: КНЕУ, 2006. — 268 с.
10. Дворецька Г. В. Соціологія праці: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2005. — 203 с.
11. Дячун О. В. Організація, нормування та оплата праці. Навч. Посібник. — Львів, 2001. — 220 с.
12. Економічна енциклопедія / Під. ред. Б. Д. Гаврилишина. — К.: Академія, 2002. — Т. 2,3 — 846 с.
13. Єршоменко В. О., Коваленко Г. О., Рижиков В. С. Основи нормування праці: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 192 с.
14. Завіновська Г. Т. Економіка праці. — К.: КНЕУ, 2003. — 299 с.
15. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 345 с.
16. Ласкавий. Менеджмент продуктивності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. — К.: КНЕУ, 2002.

17. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. / В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. — К.: КНЕУ, 2004. — 398 с.
18. Научная организация и нормирование труда в машиностроении. — М.: Машиностроение, 1991. — 283 с.
19. Петюх В. М. Ринок праці: Навч. - метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2000 — 12 с.
20. Писаревська Т. А. Інформаційні системи в управлінні трудовими ресурсами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 1999. — 164 с.: іл.
21. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. — К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.
22. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 351 с.
23. Тимош І. М. Економіка праці: Навч. посібник. — Тернопіль: Астон, 2001. — 347 с.
24. Управління персоналом фірми. Навчальний посібник / За ред. Крамаренко В.І., Холода Б.І. — Київ: ЦУЛ, 2003. — 272 с.
25. Чернов В. І., Оленич Є. І. Нормування праці: посібник для самостійного вивчення дисципліни / За ред. Є. І. Оленич. — К.: КНЕУ, 2000. — 148 с.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Мета вивчення дисципліни

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке і ґрунтовне засвоєння студентами соціально-економічних питань, що виникають на ринку праці і в соціально-трудовах відносинах у нашій країні; питань раціонального використання людських ресурсів у суспільному виробництві. Ця дисципліна відноситься до професійних дисциплін підготовки молодших спеціалістів спеціальності «Економіка підприємства», яка формує фаховий світогляд майбутніх економістів. Курс «Економіка і нормування праці» вивчає процес регулювання соціально-трудовах відносин, оплати праці, стимулювання оптимального використання ресурсів і підвищення продуктивності, ефективності праці, нормування праці. Дана дисципліна повинна сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців – молодших спеціалістів в галузі економіки.

Головним завданням дисципліни «Економіка і нормування праці» є вивчення студентами методологічних аспектів сучасних проблем економіки та нормування праці, регулювання відносин у соціально-трудовій сфері.

Вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» передбачає наявність у студентів систематичних та ґрунтовних знань з економіки підприємства, політичної економії, бухгалтерського обліку, планування діяльності підприємства і спрямоване на вивчення спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних та семінарських заняттях, самостійної роботи.

2.2 Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» студенти повинні **знати**:

- основні теоретичні поняття економіки та нормування праці;
- методи і практику встановлення обґрунтованих норм праці під час виконання різноманітних виробничих процесів;
- передумови та чинники підвищення продуктивності праці на підприємстві;
- зарубіжний досвід щодо підвищення раціонального використання людських ресурсів у суспільному виробництві;
- механізм оплати та стимулювання праці, соціального розвитку організації.

У результаті вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» студенти повинні **вміти**:

- самостійно проводити спостереження затрат робочого часу, аналізувати отримані результати і виявляти резерви кращого його виконання;
- проводити аналіз трудових прийомів і методів з метою їх раціоналізації і впровадження передового виробничого досвіду;
- аналізувати стан роботи щодо нормування та економіки праці на підприємствах, розробляти пропозиції щодо його вдосконалення;
- вирішувати практичні завдання з питань оплати праці, продуктивності праці, нормування.

3. Вимоги до оцінювання знань та вмінь студентів

Семестровий контроль – іспит

Оцінка “відмінно”(5 балів) виставляється за підсумком вирішених завдань тоді, коли студент дає вірні відповіді на теоретичні і практичні питання, показує не тільки глибокі теоретичні знання та практичні навички, а й уміння самостійно приймати нетрадиційні рішення, робити висновки і узагальнення.

Оцінка “добре”(4 бали) виставляється, коли знання студента взагалі задовольняють ті самі вимоги, що й до оцінки “відмінно” , але допускається незначних помилок, які суттєво не впливають на підсумковий результат.

Оцінка “задовільно”(3 бали), виставляється якщо студент в основному відповідає не точно, не досить глибоко володіє матеріалом, його знання мають розрізнений, фрагментарний характер, припускається помилок, які можна легко виправити і які не будуть мати важких наслідків в практичній роботі підприємства.

Оцінка “незадовільно”(2 бали) виставляється тоді, коли студент не орієнтується в матеріалі, дає невірні відповіді, має слабкі теоретичні знання і практичні навички, приймає рішення які б могли привести до матеріальних збитків підприємства.